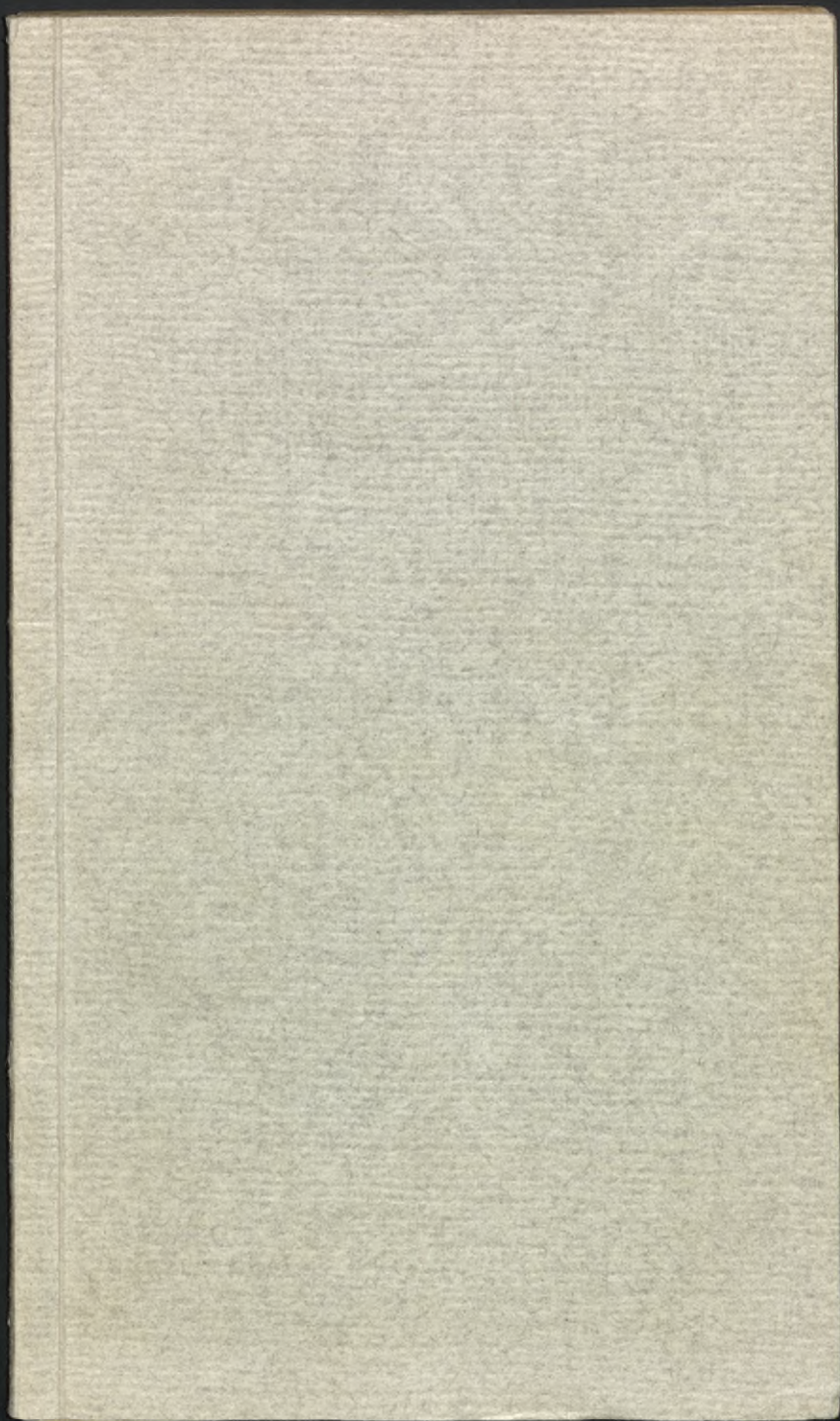
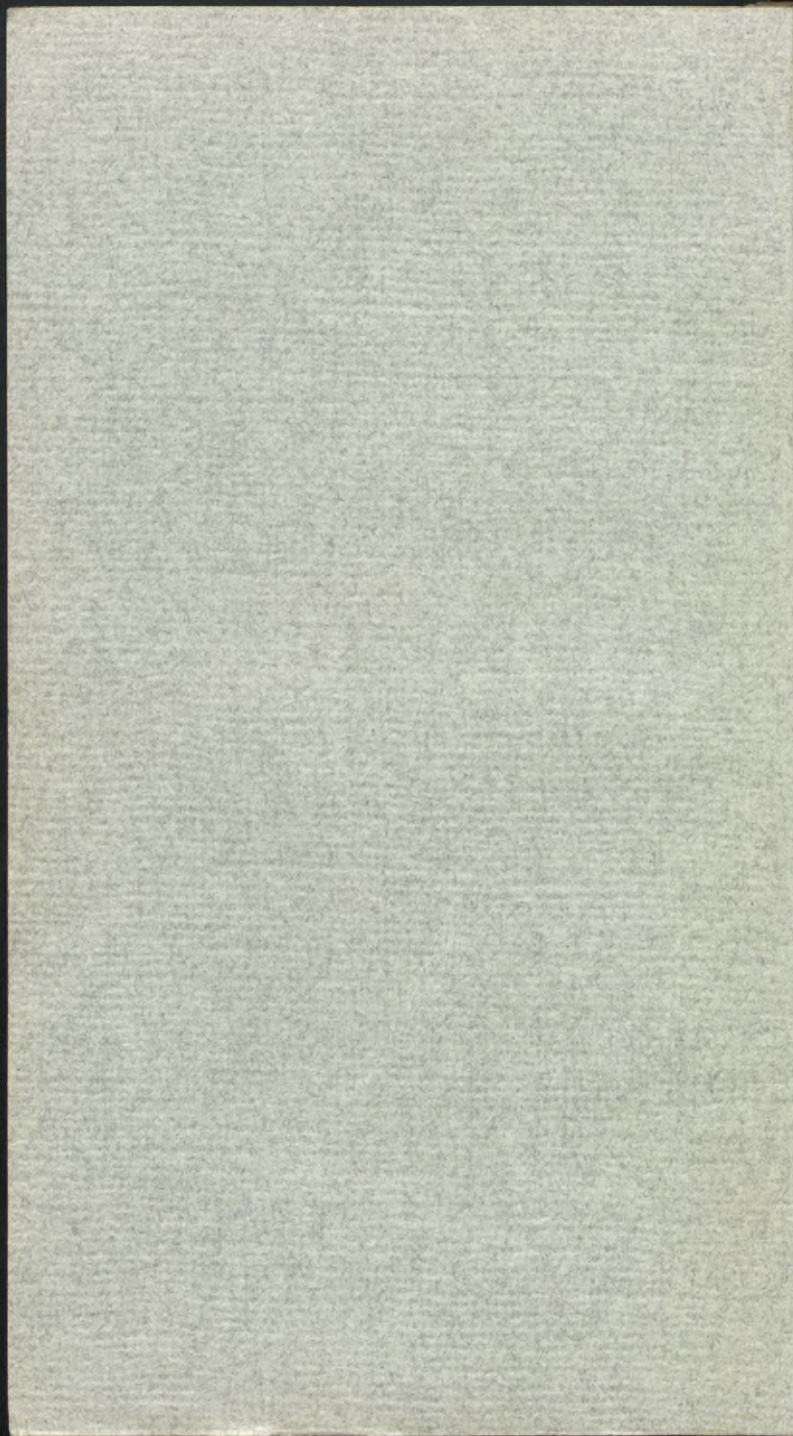

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

(M) Stads- & Rätts-
Sällskapet

Om

Biberg, A. F.

Falsk och Sann *Biberg*

L i b e r a l i s m.

Ötterligare Upplysningar

af

Tidskriften *Sveas* Redaction

till

Anmärkaren i Stockholms Posten
öfverlemnade.

U p s a l a,

hos Palmblad & C.

1824.

und de Hög
M E I L D I G H E T

Utskrift ur Svensk Litteratur- och Tidning för
April 1824.

— — — — —

Wi hafwa en Constitution, M. H., lycklig i sin upprinnelse: wis i sin beskaffenhet: och desutom upprätthållen af en Hjeltes kraft. Denna Constitution war lycklig i sin upprinnelse. Ty den war inledd af en redan tillkallad regering: intet twångs försök war gjort att påtruga densamma Regenten eller Nationen: den war på ömse sidor lika mycket gifwen, som mottagen: den hade derjemte sin rot i Nationens historiska lif och uppfostran. Dessa omständigheter förenade utgöra, enligt den tanka Författaren till den klandrade Afhandlingen tydligen och på flera ställen yttrar, den enda säkra borgen för waraktighet, som en constitutionell Författning i och genom sin upprinnelse kan tillbjuda. Det öfriga, som för dess stadga och bestånd erfordras, beror helt och hållet af dess egen inre beskaffenhet, och derjämte af deras kraft, som upprätthålla eller af deras wisheit, som wårda densamma. Äfwen i dessa afseenden har den Swenska Constitutionen varit ett mönster för andra. Den har hållit — det weta wi alle — en klar medelväg mellan Autarchiens och Anarchiens motsatta ytterligheter, hwilkas ömsesidiga wådor Nationen och sjelf under sin historiska uppfostran mer än en gang fått widkännas. Och den arms wisheit och kraft, som hittills wårdat och upprätthållit wår Constitution, har ingalunda behöft men wäl förtjenat både det witsord Författaren på flera ställen i sin afhandling gifwit den samma, och den gård af tacksamhet och förtroende, som han öfwer allt i samma afhandling

uti kraftiga ord uppmanat sina Medborgare att frivilligt gifwa deras Förste Beskyddare En Nation, i den lyckliga Författning, wi nu beskrifwit, kan, såsom samme Författare anmärkt, utom allmänna wäldöftningar för alla, icke på annat eller wärdigare sätt wisa det interese den tager uti andra mera wanlottade länders öden och händelser, än derigenom, att den med sans och förstånd wet att bedöma äfwen deras ställning och Inrättningar. Det gifwes ingen ädel man, som ej kan begagna sig af en annan, kloke eller okloke, lyckligare eller olyckligare, såsom spegel för sig sjelf. På samma sätt med Nationer. Den lyckligare eller kloke Nationen måste under ett opartiskt åskådande af andra samleswande Nationers öden, kunna, genom grundsatsernes och erfarenhetens sammanstämmande wittnesbörd, oförmåkt uppöfwa sin förmåga att begripa källorne till de fördelar, som den jemförelsewis emot andra åtnjuter. Dessutom måste och i de principer, som utgöra en borgens för waraktigheten af en sådan Nations Constitution, den ordning wara företeknad, hwarmed den bör gå att förbättra sine egne underordnade Institutioner. Ty samma lif, samma liffs method, samma moraliska krafter understödjä dem alla. Staten är ett sammanmanhängande helt; lika litet, som principen kan wara ett främmande för det, som på dess basis uppfores, lika litet kan det sednare wara ett främmande för det förra. Sluteligen beror wäl mycket och må hända det huswudsakeliga uti upprätthållandet af en redan gifwen god Constitution på Regentens egen kraft och wisbet. Men en betydlig del beror dock äfwen på Nationens eget förstånd och lyne; på den sans, hwarmed den sjelf handlar, såsom sammanverkande kraft; på den uppriktighet änteligen, hwarmed den går en wälwilling

klof och omtänksam Regerings öfskningar eller be-
 mödanden till mötes. Constitutionen är i och för
 sig, såsom all yttre Lag, en bokstaf: den har sitt
 lif i den anda, som den sjelf innehåller, och i den
 anda, som den förmår att åt det slagte, som skall
 derunder leswa, antingen meddela eller bewara.
 War det en sund anda, som i des förestafwande wi-
 sade sig werksam, så påräknar den en motsvarig i
 sitt upprätthållande. Höll den en wis medelwäg
 i sin födsflorimma, så påräknar den ett förstånd wid
 sitt genombildande, som begriper denna medelwäg
 och skör båda de ytterligheter, mellan hwilka den
 sjelf wandrade. Dessa ytterligheter woro åter här,
 såsom i allt annat menskligt, tvänne. Afwägar
 kunna således ock gifwas, som leda till dem båda:
 och wore desse afwägar än lika farlige, så kun-
 na de dock aldrig blifwa de samme. Den, som
 i sitt begrep uppfattat den ena af dem, har derige-
 nom ännu icke uppfattat den andra. Hwarderas
 utstakande utgör ock derföre ett särskildt problem:
 och den, som söker lösa det ena af dessa, bör in-
 gen förebräelse wänta sig derföre, att han ej tillika
 eller på samma gång löst det andra. Han hade
 ju, både såsom tänkare och såsom beskrifwars, sin
 betraktelse fri. Men sakens natur och samhällets
 stiel och tidens ställning kan dock äfwen för eit wist
 ögonblick göra den ena afwägen farligare än den
 andra. Wi medgifwa det: Författaren har icke
 dolt den åsigt, han af öfwerwigten mellan dessa bå-
 da wäddor wid den tidpunkt, då han skref, hyste.
 Sannolikt skall han sjelf wara den förste, som er-
 känner, att denna enskildta öfwerwigelse motiverat
 det wal, han gjort mellan upplösningen af dessa
 twenne iugalunda identiske, men lika tänkbare pro-
 blemer, af hwilka båda, såsom nyss anmärktes, sto-
 de inom kresen af hans fria betraktelse. Och war

denna öfvertygelse blott hans enflidta? Fann den intet genljöd i de friske, ofördarfwade Medborgares hjertan, som ännu älskade en Konung, som njöte det närwarandes wälgerningar eller wero satte att bewaka tillgångarne till det bestående? Ingen uppmaning i de frue Duglingars bröst, som beredde med warm nitälskan at sin öfwerbet sin första offergård? Intet sidd redan i den Konungs ord, som i ömna, men klart uttalade förmaningar i från Thronen, för ingen afwäg ostare warnat sitt folk, än just för denna? Man har sagt och ofta upprepat, att i en fri Samhällsförfattning war en såkallad Opposition en nödwändig bindningslänk. Men har hos oss ännu något bildat sig, som motswarat det storartade i detta begrepp? Wi medgifwa nödwändigheten af en sådan bindningslänk uti en constitutionell författning. Wi medgifwa ock, om än twiflande, att den äfwen hos oss torde wara på wägen att bilda sig. Men ännu är den dock icke bildad. Och för sjelfwa möjligheten af denna bildning, är det, mena wi, nödwändigt att känna de skarpa gränser, som åtskilja ett lösligt men icke derföre mindre anspråksfullt fronderi ifrån en aktning ingifwande och patriotisk opposition. Äfwen denna gränssatskning har ingått, såsom wi förmoda, i meningen af det problem, som Förf. föresatt sig att upplösa. Wi äro sjelfwe förklarade fiender till allt slags fronderi: wi gilla en opposition i desß stora och ädla bemärkelse. Wi göre dock ingen hemlighet af att wi fordra ganska mycket af hwad wi skola kunna under detta sednare namn werkligen berömma. Wi wisje icke ens nesa, att i sjelfwa constitutionen af wår Styrelseform hinder torde finnas, som till någon del förswära bjödandet af ett i idén gillbart oppositions System. Men wi upprepa det; fiender äro wi allt detta oaks

tadt till oppositionens caricatur, fronderiet i alla
 dess skepnader. Wi hafwa varit i tillsälle, att på
 närmare håll må hånda än många andra, betrakta
 denne småttsele krynplings later och åtbörder. Wi
 hafwa funnit hans mun uppfylld af frihetswäder:
 nakna begrep dränkte i klingande ord: handrade ö-
 gon för det närvarandes små bekymmer; men
 intet enda för tidens stora angelägenheter, eller för
 det närvarandes sammanhang med det förflut-
 na och det tillkommande. Wi hafwa ej fun-
 nit värdt att honom smeka: wi hafwa önskat att
 se hans innersta gestalt blottad.

Sådän, som den nu i oförtäckta ord beskrifva,
 var, mena wi, Författarens affigt. Han hade
 tydliggen angifvit denna affigt i ingreßen till sin
 afhandling. Man kunde desutom läsa den samma
 på hwarje blad, nästan i hwarje ord. Han åska-
 de, synes det oss, den Constitution, hvarunder han
 lefde; men han hade sökt göra sig reda för det in-
 re bifall, som i denna kärlek sjelf utgjorde en be-
 ständsdel. Han hatade intet, utom de afwägar,
 på hwilkas undwikande Constitutionen dels sjelf ärs-
 betat, dels ock inbudit den Nation, som skulle der-
 under fortleswa, att ideligen arbeta. Den ena af
 dessa afwägar: den, som föreföll honom, Författa-
 ren, efter sitt begrep om tidens ställning, såsom
 den farligare: den, som skrikaren aldrig utpelar,
 efter han sjelf beständigt går på den samma: den,
 hwars utstakande följaktligen måste öfwerlåtas åt
 Regenten för det folk, som han skall leda och
 åt Läraren för det uppwärande slägte, som en
 gång skall med förständig verksamhet i sitt Fäders-
 uestands angelägenheter ingripa: denna afwäg wille
 Författaren i klara, men omfattande, contourer af-
 teckna. Denna afwäg bar frihetens namn och
 hade dess fanor på hwarje punkt af det rum, den

infog, uppsatt. Men den frihet den hyllade, war
 en frihet utan dygd och utan wisheit: den war,
 såsom allt blott lösbundet, på ingen grund forad,
 och hade inom sig ingen hållning: den förnelade,
 under ropet på sig sjelf, de ewiga grundsatserna
 för en Stats bestånd och organisation. Det war
 en liberalisim, men af de orsaker, wi nu an-
 fört, en falsk liberalisim; en liberalisim, som icke
 blott hos oss, utan i hela Europa, och der, ännu
 wida kånbarare än hos oss, gifwit sina förstörande
 verkningar tillkånna. Det tillhörde Författaren, att
 med den strånghet, som omfattningens allmänhet til-
 låter, och med den omfattning, som strångheten med-
 gifwer, affskilda detta tidens politiska missfoster. Han
 kunde ej göra det, utan att med wedersägningens
 och granskningens wapen wända sig mot de allmän-
 nast och ifrigast förswarade af de princi-
 per, hwaruppå denna tidens ena och varmast älskade
 idöl grundat sin makt öfwer blinda eller yrwalna sin-
 nen. Författaren hade ett dubbelt göromål, det att
 wisa dessa principers falskhet, och det att wisa att
 de verkligen utgjorde den falska liberalismens cha-
 rakter och grundsäfte. Hans teckning borde wara
 allmän, men sann och träffande; det han ogillade
 borde ock wisa sig såsom på fulla skäl ogilladt. Då
 han skulle teckna en afwäg, borde han desutom
 akta sig för att infalla på den motsatta (servi-
 lismens). Men medelwägen sjelf, den sanna li-
 beralismen, kunde han ej, behöfde han ej, med
 affeende på de gränser, inom hwilka han inkränkt
 sin sjelfwalda uppgift, mer än i det hela, om man
 så wille kalla det, negativt bestämna. Dess grän-
 sästen emot den falska skulle han med stadig hand
 uppföra: men hwad som inom dessa fredade fästern
 föregick eller kunde föregå: d. w. s. den sanna li-
 beralismens detaljerade och i mån af detaljen po-

positiva construction war så mycket mindre för lösningen af denna uppgift ett åliggande, som man ännu icke ens kunde weta om en sådan construction finnes eller alls borde företagas *). Författaren wiste och sannolikt sjelf, att man icke på en gång kan säga eller göra allt. Arbetets delning och delarnes specifiska utförande är icke mindre inom Wetenskaper-nes område, än inom Konstens en nödwändighet. Ingen bör glömma denna nödwändighet, som will undwika förebräelsen, att under föresatsen att i en andedrägt prästera allt, i sjelfwa werket hafwa prästemat inter.

Efter dessa reglor, grundade dels i sakens natur dels och i walet af en sjelf instränkt uppgift, hade förmodligen och Författaren önskat se sitt arbete bedömdt, i fall det alls skulle bedömas. Kan- ske hade det och til en början warit mera magt- påliggande at begrunda än at bedöma detsamma. Det är saunt, af en dagbladskrifware kan en så- dan försakelse icke wäntas. Äro i afhandlingen tillika de principer träffade och sönderbrutne, på

*) Wi tro oss böra fråga dem, som med så myc- ken säkerhet synas weta, det en i denna mening tänkt positif construction af den sanna libera- lismen wore antingen möjelig eller och den som närmast ålegat Författaren; om de känna eller påminna sig det ryktbara swar, som Po p e gaf på frågan: hwilket är det bästa regerings- sätt? Ännu mera: wi fråga, om dese mera än till hälften hunnit afwänja sig den en för- mig hets- chimer, för hwilken de dock icke ogerna se de rent af tome frihets- declamatorer- ne af tänkaren anklagas?

Om F. o. S. Liberalism.

hwilka dagblads-skrifwaren byggt sin hela existens,
 måste denne så mycket mera skunda at genom de
 dagliga wapnens spitsning söka afwärja den ho-
 stande ofården. Detta räknar honom ingen till-
 last. Men också är det tänkaren och ej dagblads-
 skrifwaren, af hwilken en författare, som hast en
 sådan uppgift at lösa, som den nu nämnda, måste
 wänta sin dom. Och om han än skulle få den af
 dagblads-skrifwaren, om det än wore gifwet att
 denne först måste yttra sig, och aldrig kunde
 yttra sig fördelaktigt; en olycka, den Författaren
 synes hafwa känt redan innan han satte en rad
 på papperet; slutligen, om man kunde förlåta
 dagblads-skrifwaren tusende saker, dem man icke be-
 höfde hos dem ursägta, som uppträdde med anspråk
 på egen tankeförmåga: så måste det dock gifwas
 en gräns af ansändighet äfwen för den förre, efter
 och han uppträder för ett bildadt publicum, der
 han wäl icke wet så uoga, huru många tänkare
 finnas, men der han kan åtminstone förutjätta,
 at det gifwes samwete och heder. Af en sådan
 anmärkare kan man i striden ingen riddertighet el-
 ler wetskaplighet wänta: det wore obilligt at
 fordra af honom ens ett begrep om sådane wapen.
 De wapen han har, må man gerna förunnna ho-
 nom att bruka; det enda man kunde fråga, wore,
 om det och kunde wara honom tillåtet, att bak-
 åfrån sticka de dolkar, han äger, i motståndarens
 rygg.

Denne Anmärkare, hwad har han då i affe-
 ende på Författarens skrift i sjelfwa werket gjort?
 Wi wilsse döma honom, såsom wi redan sagt, efter
 en hundra gånger billigare måttstock, än den,
 hwarmed han bedömt Författaren. Frågan om
 kunskap och förstånd må wara en underordnad
 fråga. Wi tro icke at det skulle kunna falla För-

fattaren in, att i dessa punkter vilja mäta sig med Anmärkaren. Men Anmärkaren har sjelf talat om årlighet. Och wi hafwe ock redan antydt, att wi i afseende på denna dygd hos honom ännu inskränka oss inom de enklaste anspråk. Ödmont efter denna måttstock. Den är obeständ, wi är kända det: men den är den enda, som mängden af dem kan begripa, till hwilka Anmärkaren, i affigt att kunna imponera, synes hafwa wändt sitt tal. Sjelf är den ock obeständ endast derigenom, att oärligheten, äfwen då den stiger till en wiß grad, dock ännu alltid kan söka en ursäkt i enfaldigheten. Wi behöfwa ej öfwer detta förhållande beklaga oss.

Hwad har då, fråga wi ännu en gång, bettne Anmärkare i afseende på Författarens skrift gjort? Har han wedersagt, har han ens angifwit dess principer? Att dessa principer, enligt det problems natur, som Författaren sig åtagit, borde i den mening, wi redan förklarar, wara med sin positiva sida wända emot den falska, och med sin negativa till den sanna liberalismen, kunna wi ej begära, at han, Anmärkaren, skulle förstå. Äfwen större tänkare, än han, hafwa funnit sig störte på denna punkt. Men principerue måtte i detta afseende hafwa haft eller bort hafwa hwad beskaffenhet som helst; Anmärkarens första åtliggande hade likwäl i alla fall varit, att dem åtminstone inför sitt Publicum anföra, för att sedan, i fall han det förnådde, göra något slags försök till deras wederslägning. De woro ej swåra att finna. Ingen Präst kunde i en predikan tydligare uppgifwa en proposition med dess indelning, än Författaren hade angifwit de principer, hwarifrån han utgick, och dem han wille tillämpa. Hwad gör Anmärkaren? han försäkrar

Läsaren, att inga sådana finnas; han beklagar att han sökt dem förgäfves. Efter ett zickzack af citater, hwari, utom insinuationens berättning, ingen förnuftig plan röjer sig; faller han slutligen inom tillämpningens krets ned på några tankar, eller, som han kallar det, ideer, dem han först vederbörligen både nedplattar och förvränger, och sedan utgifwer såsom dem, hwilka skola hafwa ledt Författarens tankegång. Men häruppå är han icke heller säker. Han säger sig sjelf förefse att Författaren kunde försöka att slå honom wid en sådan uppgift på fingrarne. Men det kunde dock ej heller, tröstar han sig åter, ske utan genom Phraser och Sophismer. Han har i sanning mycken tillförsigt till sina Läsares benägenhet. Det synes alls icke hafwa anat honom, att det, under alla dessa försäkringar och motförsäkringar, kunde oförklarligt falla någon af dessa Läsare in, att jemföra hela hans framfarande med det lissmande husdjurs *) frumsprång, som dansar kring en het kaka, nyper under dansen den ena biten af skorpan efter den andra, men lemnar substansen, under den sannolika förmodan, att den torde angripa dess constitution.

Principerne sodo således orörde, oangifne. Det bör icke förwåna oss. De måste undandöljas. De woro sunde, kärnsulle, i sina följder omfattande, och arkände af all den tänkande statskonst, som i konservatorisk riktning handlat eller ännu handlar. Årskändes de åter, så uppfom en ny fråga: hade Författaren utaf dessa principer slutat för mycket eller

*) Förf. synes med sanning, sid. 28, hafwa anmärkt att sådane hus-djur insinna sig i uppvaktande egenckap icke mindre hos det så kallade Folket, än hos Regenten, tänkte båda såsom individuella Makter.

icke? Det war åter ett tillfälle till granskning. Men äfwen denna granskning måste uteblifwa: ty den kunde ej ske, sedan man föresatt sig att undanhålla sjelfwe principerne. Det en ärlig recensent anser för sitt förja, för sitt enda åliggande, dertill hade Anmärkaren ingen tid. Han hade ett wida angelägnare göromål. Han måste ju uppfinna ett namn för de nya, underbara Lärorne: han måste och construera af sig ten med Författarens hela afhandling. Denna genwäg i striden är wäl redan för den enklaste ärlighets känsla något betänkelig. Men den har allt ifrån werldens begynnelse blifwit af den beställsamme angifwaren flitigt begagnad. Sjelfwa werket finnes det icke heller någon gånare att för honom recommendera.

Hwad Namnet angick, så war det lätt påfunnet. Författaren hade dertill sjelf gifwit en oskyldig anledning. Saken war den. Wid framställningen af den patrimonieelt-monarchiska Styrelseformens idé, hwilken v. Haller med sällsynt både grundlighet och fullständighet *) hade utvecklat, hade Författaren råkat citera denne Skriftställare. Det behöfdes ej mera för att utgifwa Författarens egna läror för Hallerske Läror. Nu war wäl olyckan den, att v. Haller så föråttat sig i denna Styrelseform, såsom den enda consequent monarchiska, att han förddmt den deremot satta constitutionella. Deremot hade Förf. till Afhandlingen om F. och S. Liberalism lärt, icke blott att den constitutionella Regeringsformens idé sou-tenerade en lika wärdighet med den föras, utan

*) Jfr. Heerens omdöme om v. Hallers hufvudbok, så wäl i recensionen deraf i *Göttische Anzeigen*, som i andre af hans Skrifter.

och att den hade wid Samhällets fortskridande utveckling ett i moraliskt och politiskt mening ovedersägeligt företräde. I denna punkt, den enda, omkring hvilken en förnustig frid kunde hwälfwa sig, war Författaren således rent af Anti-Hallerian. Därföre hade han och lika öppet ogillat v. Hallers principer, som han emotsagt hans resultater. Likafullt skulle hans läror heta Hallerska läror. Hwar för? För det han icke gått nog långt i politisk fanatism, för att anse den constitutionella Styrelseformen för den enda rättsmjliga; eller nog långt i samma fanatism, för att utan åtskillnad gilla de medel eller metoder, som blifwit använda för att söka en öfvergång ifrån den förva till den senare. Ett namn, om än tillämpadt på den egentliga och först beräknade sakens raka motsats, är dock i den politiska världen en kostelig sak. För dem, som af sammanhanget ingenting kanna, men behöfwas för sina lungor skull, har det alltid tjänat såsom redskap åt hatets och partijukans gyllande begrepps associationer. v. Haller war dessutom illa känd i den Protestantiska Församlingen för sin öfvergång till Catholicismen. Denna omständighet kunde begagnas för att på Författaren, som redan war utpekad såsom Hallerian, ännu ytterligare hwälfwa mistanken om papistiska tänkesätt. Man borde ingenting försumma. Denna association war för öfrigt lika så naturlig och lika så sinnerik, som den, som förenade Schellings namn med Botnaryds källa.

Ad a m Müllerer widlädade äfwen ett os af Papism. Af en papist kan åter i Statskonsten intet läras. Några ord hade i afhandlingen blifwit citerade efter honom, för hvilka ingen Statsman behöfde rödnas, hvilka ännu ingen sund tänkare vägrat att underskrifwa och hvilka Englands Demo-

shenes, då frågan war om att sänka falskt upprö-
da tänkesätt, i ännu kraftigare uttryck gifwit sitt
Fädernesland att betänka *). Müllers namn fick

*) Wi wilja göra det försöket om den, som icke tål
citatet af en Tyssk Papist, är mera willig att
tåla citatet af en Engelsk constitutionel Pro-
testant, hwilken defutom, så decisift, som
Burke, på sin Nation inwerkad. Innan wi
citiera något af denne Författare, inbjude wi
wåra läsare att igenomläsa honom hel och hål-
len och försäkra dem, att det i hela den strids-
fråga, hwarom här är taladt, ingen mera kläpiss
författare finnes, än han.

"Pour éviter tous les dangers de l'in-
constance et de la versatilité, qui sont dix
mille fois pires que ceux de l'obstination
et des préjugés les plus aveugles, nous a-
vons consacré l'Etat, pour qu'aucun homme
n'eût la témérité d'en approcher et de re-
chercher ses défauts ou ses corruptions,
sans y apporter toutes les précautions suf-
fisantes: pour qu'aucun songe ne vint jamais
persuader à aucun individu, qu'il peut com-
mencer ses reformes par un bouleversement
général: pour que l'on ne s'approchât des
défauts de l'Etat, que comme on approche
des blessures d'un pere, avec un respect at-
tentif et une sollicitude craintive. Ce sage
préjugé nous apprend à regarder avec hor-
reur tous ces enfans d'une même patrie, si
téméraires dans leur empressement à ha-
cher leur vieux pere en morceaux, et à
le jeter dans la chaudière des magiciennes,
dans l'espérance que par les sucs de leurs
poisons, et par leurs enchantemens bar-

derföre också den åran att paradera med von Hals
lers och Författarens. Författaren hade också ci-
terat Sa cob i. Denne Philosoph hade i ännu wäl-

bares, elles pourront régénérer la constitu-
tion paternelle, et renouveler l'existence de
celui, dont ils la tiennent. — Oui, sans
doute, la société est un contrat. Ceux, que
l'on passe dans le cours de la vie pour des
intérêts particuliers, ou pour des objets mo-
mentanés, et que l'occasion fait naître, on
peut les dissoudre à plaisir: mais faudrat-
il considerer l'Etat sous les mêmes rap-
ports qu'un traité de société pour un com-
merce de poivre ou de café, de mousseline, de
tabac, ou pour tout autre objet d'un intérêt
vulgaire, qui n'a que la durée d'une spé-
culation momentanée, et que l'on peut dissou-
dre à la fantaisie des parties? C'est avec un
autre sentiment de respect que l'on doit en-
visager l'Etat, parceque ce genre d'associa-
tion n'a pas pour objet ces choses, qui ne
servent qu'à l'existence animale et grossi-
ère d'une nature périssable et fugitive. C'est
la société de toutes les sciences, la société
de tous les arts, la société de toutes les
vertus et de toutes les perfections; et comme
les gains d'une telle société ne peuvent s'ob-
tenir dans plusieurs générations, cette so-
ciété devient celle, non seulement de ceux
qui existent, mais elle est un *contrat en-
tre ceux qui vivent, entre ceux qui sont
à naître et entre ceux qui sont morts.*
Chaque contrat, dans chaque Etat particulier,
n'est qu'une clause dans le grand contrat pri-
mitif d'une société éternelle qui compose une

bigare uttryck ägar den politiska, alla samhällsband
 uppslöande fanatismen. Citatet ester honom war
 det det längsta af dem som Fors. begagnat. Men

seule chaîne de tous les anneaux de diffé-
 rentes natures: qui met en relation le monde
 visible avec le monde invisible, conformé-
 ment à un pacte fixé, sanctionné par le ser-
 ment inviolable qui maintient toutes les na-
 tures physiques et morales, chacune dans
 la place qui lui a été assignée; cette loi n'
 est pas soumise à la volonté de ceux qui,
 par une obligation qui est au-dessus d'eux
 et qui leur est infiniment supérieure, sont
 forcés eux-mêmes à y soumettre leur vo-
 lonté. Les corporations municipales de ce
 royaume universel n'ont ni la liberté ni le
 loisir, en se livrant aux appercus d'une
 amélioration fortuite, de séparer et de déchi-
 rer les liens de subordination de chaque com-
 munauté qui leur est subordonnée, et de la
 réduire en un chaos antisocial, anti-civil et
 confus de principes élémentaires. Il n'y a
 que la nécessité par essence, une nécessité
 qui n'est pas choisie, mais qui commande,
 une nécessité suzeraine de toute délibéra-
 tion, une nécessité qui n'admet ni discussion
 ni preuve, et il n'y a qu'une telle nécessi-
 té, dis-je, qui puisse justifier le recours à
 l'anarchie; une nécessité de cet ordre n'est
 pas une exception à la règle, parcequ'elle
 est elle même aussi une partie de cette dis-
 position morale et physique de choses à la
 quelle l'homme doit obéir de gré ou de force.
 Mais si ce qui ne peut être que l'effet de

ingen papistisk rök fördunklade hans namn. Det kunde således icke brukas. Associationen hade motsagt sitt eget ändamål. Det omtalades icke, lika litet som Lessings och Taciti.

Lärornes titel war emellertid färdig. Den utropades, utbasunades af alla Medbröderna. Analogien utbildades allt ifrigare och ifrigare till consequencer. Äfwen Argus fann inventionen herrlig. Han munlade några ord om Tyska Kansknektar, warfswade för frihetsförstörande läror. Sanningar, som utgått ifrån moderationens ewiga grundsatser, hette redan, på demagogiens unga språk, en berfärks yra.

Det återstod att construera Författarens affigt med sin afhandling. Den första tanke, som härwid rann Annmärkaren i sinnet, war att Förf. wölat motarbeta eller tillrättawisa en wiß öfwerdrift i det fronderi, som utur några få munnar låt sig höras under loppet af 1825 års Riksdag. Annmärkaren syffelsatte sig länge i en glad och munter sinnessämning med denna hypotes: och raillerade till och med i långa tirader med Förf. öfwer hans skugggrädsla. Hwarföre behöll icke Annmärkaren detta glada lynne? Hade han märkt att hypotesen

la soumission à une telle nécessité, devenait un objet de choix, la loi générale serait rompue, on désobéirait à la nature, et les rebelles seraient aussitôt proscrits, dispersés: ils seraient exilés de ce monde de raison, de vertu, de paix et d'indulgence, dans le monde opposé de folie, de discorde, de vice, de confusion et de chagrin inutile."

Wi citera med flit utur 1819 års Franska Öfversättning af Burkes Reflexions on the revolution of France, p. 170—172.

var något enfaldig, efter den afhandling, som han antastade, var skrifwen redan i Augusti 1822? Eller trodde han sig under anmärkningarnes lopp, i den mån de ledigare flöto utur hans penna, kunna taga sig afwen en friare fart? Skada, att sinnesstämningen med det samma hoppade ifrån det komiska till det tragiska, och att hypotesen gjorde samma språng ifrån den ena ytterligheten till den motsatta. Författarens affigt blef slutligen den, att wilja undergräfwä den Constitution, under hvars skugga han sjelf trefligt wärte.

Argus gjorde ännu en tredje construction. Han fann, att Förf. welat wäcka farhågan om en snart öfwer Fäderneslandet inbrytande Fransk revolution, för att uti denna farhåga kunna söka ett beskydd för privilegii-nästena (förmodligen den Academiska Jurisdictionen). Hvad den nämnda farhågan angår, så synes Förf. uppriktigt erkänna, det han i de theoretiska Läror, som nu förtiden hos oss uti dagbladsropen och den klanderfulla reformens verkstäder låta sig höras, upptäckt ett wist slykontycke med dem, som i ingen ringa mån förberedde den Franska revolutionen. Måhända har han ock blifwit styrkt i denna förmodan derigenom, att den Franska Encyclopedism, i hwilken han funnit dessa Lärors theoretiska utgångspunkt, icke mindre genom sin formella tomhet än genom sin materialistiska kraschet ådragit sig dels tänkarens bestämde wedersilja, dels ock skrikarens lika bestämde hyllning. Han synes således wara öfvertygad derom, att för frondörs-sinnet gifwes ingen Philosophi, utom denna. Wi tillägga, att det fägnat oss sjelfwe, att tänkare redan ibland oss uppfått, som funnit och beskriwit det sammanhang, som den formella ytligheten aldrig kan undgå att hafwa med den krasa, materialistiska smågrighe-

ten. Men allt detta oaktadt har Förf. dock i hela sin Afhandling behandlat dessa theoretiska läror, endast såsom spöken och gengangare. Väl wet han, att desse, like Homeri fluggor, hafwa en innerlig trånad att återkomma till det samma lif, som de en gång njutit och lemnat. Men Orcus qwar håller dem; och det ångrar sannolikt icke Författarens att hafwa uppwisat sjelfwa de moraliska och historiska orsaker, som nu mera göra på en gång denna dom oåterkallelig och denna trånad omöjlig, att uppfylla. Den omtalade farhågan har således hos Förf. icke funnits, och han har sjelf uppgifwit skälen, hvarföre den hos honom hvarken finnes eller kan finnas. Han har ingen sådan haft eller wäckt: han skulle genom en sådan wäxelse endast motarbetat sitt eget ändamål. Men om han ej ens sjelf detta begripit, om han än wetat en sådan farhåga wäcka: lå återstår frågan om han wetat wäcka den för ett sådant ändamål? Swaret här uppå lemna wi med trygghet åt dem att afgifwa, som kunnat fråga sig sjelfwe, om en förnuftig Författare skrifwer en lång text för en kort not skull *) hwilken not, om den än för en incidenspunkt hade warit ett tjenligt exempel, dock utan att rubba ett enda af textens ord, hade kunnat lika wäl antingen uteblifwa eller utbytas emot andra. Men hos denne Förf. skulle ej en gnista af förnuft finnas. Det war redan på förhånd afgjort.

De genwägar, Anmärkaren brukat för sin wederläggning, hafwa endast behöft ansöras, för att sättas i sitt wederbörliga hus. Redan inför bederns domstol förkastelige, hafwa de tillika wisat sig antingen inför reflexionens barnsliga eller inför Läsarens egen af Förf. sjelf factiskt wederslagde. Wi

*) sid. 149.

bestyлле dock ej Nummärkaren att hafwa inkränkt sitt hela bemödande inom dessa. Det han ännu ytterligare gjort, bör dock åtskiljas: en del deraf tillhörde det förra året: en annan det nu ingångna.

Den förra delen har en Recensent i Swensk Litteratur-Tidning redan beskrifwit. Utom krigsmanifestet, hwari de nya Lärornas namn uppgafs och affigten med deras framställning fick sin första construction, innehöll den intet annat, än patriotiska interjectioner, graderade i tomwigt efter den retelse ett swagt förstånd förmådde att ät ännu nerffwagare sinnen meddela. Dessa woro, som Rec. säger, förtropparne. Nummärkaren tycktes hafwa lofwat att på det nya året framrycka med Lärntropparne.

Och de kommo. Deras bestämmelse syntes vara dubbel. De skulle först angripa Författarens begrep om en maktdelegation. Sedan skulle de besörma hans Läror om nödwändigheten af medelorganisationer i Statens dynamiska sammansättning: saker wäl wärde att wäga en härfsard emot. Wi stodo i någon wäntan. Wi trodde, som sagdt war, interjectionernes period nu vara förbi. Men wi bedrogo oss. I det första anfallet hade dessa ännu endast ombytt art. De hade öfwer gått ifrån rysningens och förwåningens till det hemska leendets. Wi borde hafwa förefett det. Det war för en halbcultiverad menniska, må hända för första gången i hans lefnad, fråga om ett weterenskapligt thema. Kan han wid anblicken af ett sådant bete sig annorlunda, än Profesen wid anblicken af den första Europe? Han förwånas först och skrattar sedan.

Detta länge uthållna löje tjenade dock att demaskera mannen. Det wi förut kunde weta, war att han icke ens skulle ana hwad som war status

controversiæ i en sådan fråga som denna. Det wi ytterligare fingo weta war det, att han ännu icke en gång lärt sig skilja mellan physisk makt och moralisk förmåga, mellan ett posse och ett licere, mellan ett ske och ett böra ske. Han slöt oförsträckt ifrån det förra till det sednare. Wi skulle ej tro, att han genom detta oförigtiga blotande af en djupt inneboende swaghet gjort sjelfwa det parti, han hyllat, någon tienst.

Författaren synes, så mycket wi kunna dömma, vara långt ifrån den tanka, att den willomening, som han under bestridandet af Folkets ursprungliga soverainitet antastat, wore för det politiska lifwet den farligaste af alla. Han har genom sjelfwa den ordning, hwari han till des bestridande kommit, behandlat denna mening endast såsom subordinerad: han har wisserligen wetat, att discussionen här om rörde wetskapen närmare än lifwet: för lifwet har han yttrat sig endast derföre anse den samma farlig, efter den brukades såsom härskri uti den allt lif förstörande princip, som öfwerändakastade nödwändigheten af ett historiskt continuum uti Samhällets och Statsinrättningarnes utveckling: han har till och med (p. 84) uttryckligen förklarad, att, antoges än denna mening af ett theoretiskt oförstånd, så skulle den dock ingalunda nödwändigt, äfwen såsom antagen, föra till de willomeningar, hwilkas bestridande utgjort Författarens hufwudaffigt. Hela hans raisonnement i denna punkt är desutom juridiskt. Lika litet har Förf. nekat, det ju Staten i sitt juridiska element kunde genom ett pactum construeras. Han har blott påstått, att detta pactum måste i sådant fall tänkas såsom constitutist och ej såsom translatist; och han har wisat, att med den förra af dessa aspecter begreppet om en Makt de

legation wore oförenligt. Han hade ej trott sig få att göra med sådane motståndare, hvilka, under skepnaden af tänkare, skulle inbilla sig att uttrycken: makten utgår ifrån folket och delegeras af folket, wore för wetenskapens ögon identiska uttryck. Han hade trott att redan det enklaste förstånd skulle begripa de twenne axiomer, att ingen regering, ingen souverainitet finnes, förrän en sådan är införd; och att ingen menniska ursprungligen äger rättigheten att styra andra, utan endast den att styra sig sjelf: de enda premiser, som behöfwes för att inse oriktigheten och otjenligheten af begreppet *Maktdelegation*; de enda Förf. och brukat för att grundlägga sitt bewis om detta begrepps juridiska otjenlighet. I nöden emot denna bewisning, grep, som wi weta, *Argus* till en annan utwäg, *Boëthii* *Naturrätt*; och underrättade sine Läsare derom, att i hans tid inpräglades denna bok så flitigt, att man icke bort få snart förgåta densamma. Deri hade *Argus* rätt. Men så inpräglad boken war, war det dock, såsom en annan redan i dessa blad anmärkt, *Argus* och icke *Förf.*, som glömt den. *Doctor Boëthius* antager på samma sätt, som *Förf.* ett pactum, och bestrider, lika wäl som *Förf.*, ehuru med andra argumenter, begreppet om en *maktdelegation*.

Anmärkarens andra expedition war ställd emot *Författarens* Lära om *Medelorganisatio-*nerne uti en Stat. Nu syntes änteligen de patriotiska exclamationernes, både suclarnes och förwåningens och löjets, tid nalkas sitt slut. De stora wapnen woro framtagne. De woro många och brokiga, hämtade från *Indiens* och *Egyptens*, från *Roms* och *Greklands*, ifrån den *Europeiska* medeltidens, ifrån hetswa den nyare historiens rustkammrar. Ett ögonblick förwånade oss denna lärdoms-

apparat. Väl hade wi en gammal erfarenhet bew-
 uppå, att sjelfwa lärdomen i ett tomt hufwud ens
 dast förmär anställa förstörelser. Och det roade oss
 att få se, om denna erfarenhet af Annmärklarens
 exempel skulle wedersläggas eller bekräftas. Dika
 symptomer af en sådan förstörelse hade wi ock hos
 olika subjecter förmärkt: men det säkraste af alla
 hade wi dock alltid satt deruti, att ägaren, ut-
 af den slätt, han i sitt hufwud omförde, oupphörs-
 ligen drefs att handla rakt emot sig sjelf och emot
 sitt eget ändamål. War han dertill med en stris-
 bent, så uppoffrade han gerna sina egna läror, och
 öfwerdref alldeles obuden sin egen drimlighet, en-
 dast och allenast af lust att få motsäga. Förfat-
 taren hade, sedan han bewisat nödwändigheten af
 medelorganisationer uti en Stats construction, på-
 stått att icke ens för sjelfwa culturns framstriban-
 de och perfectibilitet en sådan anordning kunde ans-
 ses hafwa varit olycklig, mer än der sphererne war-
 rit slutne; d. w. s. hårdnat till kast; hwilket åter
 i den Westra werldens utbildning aldrig varit fals-
 let eller behöft befaras. Så stor fiende nu Annmär-
 karen än må hafwa varit af Medelorganisationer,
 är det dock klart, att han, hwad blotta jämförelsen
 angår, både kunnat, och för att wåra consequent
 med sig sjelf, äfwen bort medgifwa, att olyckan
 åtminstone war större i det ena fallet än i det an-
 dra. Ly, så oförsladd än af honom friheten i sitt
 wäsende war, så war det dock genast egonstänligt i
 hwilkendera organisationen af dessa båda sinsemellan
 jämförda ett större rum war för frihets-elementet
 lemnadt. Af twenne onda, wäljer ju äfwen den
 enfsaldigaste, i fall han något wal äger, det mindre.
 I theoretiskt afseende, i bedömmarens mun, är åter
 wälsförmågan beständigt gifwen. Men allt detta os-
 aktadt förswarar Annmärklaren den för frihets-elementet

ret tydligen tyngre organisationsformen jämförelsevis emot den lättare, utan att beräkna, i hvilken motståndighet han derigenom råkar med sina egna läror och med sitt eget frihetsnit; och hvad tillfälle han skolat äga, i fall Förf. sjelf råkat med förkärlek omfatta denna samma form, att en sådan förkärlek h o n o m bittert förebrå. Med andra ord: Annmärkaren coaliserar sig med en wida swårare fiende, än Författaren, endast för att så kriga med den sednare, hvilken ensam under allt detta huller höll moderationens medelväg. Han, Annmärkaren, skulle strida emot sin motståndare och strida i sjelfwa werket med sig sjelf. Så fellsagen redan i riktningen war denna hufwudexpedition.

Öfwer stridens manér och resultat behöfwe wi, efter denna påminnelse, föga utlåta oss. Det måste wara en glädje för hwar och en, som ännu förswarar ideen af medelorganisationer uti en Stat, grundade på distinctiva qualiteter, att se en motståndare uddsakad att gripa till en så förtwiflad utväg, som denna: en glädje att höra honom tillerkänna det Indiska och Egyptiska lastwäsendet p o s i t i v a, moraliska, religiösa, med ett ord hedrande orsaker; men fränlämna dem den Europeiska Stånds, och Corporationsbildningen och åt denna sednare gifwa endast p r i v a t i v a, immoraliska, wanhedrande orsaker. Med den reflexion har denne motståndare läst sin historia, att han i sitt hjertas enfald inbillar sig, det en ordningsproduct i tiden bildar sig icke blott utur barbariet, utan äfwen utaf barbariet: att han talar om Lagars wanmakt, i det ögonblick, då det är fråga om deras skapelse: med ett ord, att han tror, det ljus och mörker, utan skymning och gryning, inom ett ögonblick afwärla på den historiska jorden, lif-

som ginge öfver alla klotets punkter en äquator. Så hämnar sig öfverallt, antingen det är fråga om det framfarna eller det tillkommande, föraktet för ett historiskt continuum. Politiken och historien hafwa samma fiender. Man är barn i dem båda på samma gång. Värdet, mögnaden är gemensam och ömsesidig.

I sanning: wi behöfwa denna tröst, för att under upplysningens långsamma framskridande till sansad kraft finna en aning af dess slutliga seger. Dy för öfrigt äro tidens phenomener, så widt de mätas efter det förstånd den har af sig sjelf, söga glädjefulle. Ännu begriper ingen publicist, att en gemensam högre idé, endast i grad varierad, omfångar de båda begreppen, stånd och corporatio: knappast finnes det någon, som icke från verkstaden för sig abstraherat det gemensamma begreppet och i analogien derutaf utbildat detsamma i sina slag. Och får man deröfver förwånas? Gör publicisten wäl annorlunda med det ännu högre begreppet af konst; den menliga intellegendens högsta prerogatif, då denna jämför sig sjelf och stationerne af sin utveckling med hwad som relativt ännu är blott natur? War, såsom Höf. wisat, den constitutionella styrelseformen jämförelsewis med en patrimonieell i ett ganska hufwudsakligt afseende det samma som ett system af fördrag, jämförelsewis med blotta aggregater deraf: stodo de sednare således närmare naturen, det förre åter konsten; hade slutligen Systemet i släktets utbildning en moralisk grund af nödwändighet; hvarföre förifra sig öfver detta höga begrepp, konst, tillämpadt på Constitutioner, i fall man icke, såsom sagdt är, abstraherat detsamma ifrån Werkstaden? Wi begripa att man måste bruka pöbelns ord för att tala till pöbeln. Men hwilket

ädel man, om än försäkrad att vinna pöbelns bifall, begagnar sig i en alfwarlig betraktelse af dess begrep, för att så nedskrika en tänkande och till bildade menniskor talande motståndare?

Numarkären tillägger, att Europa råknar sin kultur ifrån medelorganisationernas (corporationernas) fall: han försäkrar, att i sjelfwa England äro de nu mera blott plågseder. Vi fråga tillbaka: daterar han Europas kultur ifrån de Franska revolutionskräverna? Eller wet han alls hwad han talar?

Vi införa åter Burke talande *): „Montesquieu observoit avec beaucoup de justesse, que, dans l'antiquité, les grands législateurs avoient developpé toute l'étendue de leur savoir, qu'ils s'étoient même élevés au-dessus d'eux mêmes dans le classement des citoyens: et c'est en cela que vos législateurs modernes (han tilltalar de Franska) se sont le plus enfoncés dans la profondeur de leurs séries négatives, et qu'ils se sont même précipités au-dessous de leur propre néant. Comme les anciens législateurs mettoient un grand prix à partager les hommes en différentes classes, et à combiner ensuite toutes les classes en un seul gouvernement, il étoit a présumer que les législateurs métaphysiques et chimistes prendroient une route tout-à-fait opposée. Ils ont fait tout ce qu'ils ont pu pour confondre toutes les classes de citoyens, et pour n'en faire qu'une seule masse homogène; et alors ils ont partagé cet amalgame en un certain nombre de républiques incohérentes. Ils ont réduit les hommes à l'état de jetons isolés; purement pour l'amour de compter par simples unités, sans même

*) Anf. arb. sid. 336 — 338.

leur accorder la propriété des chiffres, dont la valeur s'accroît selon le rang qu'ils occupent. Les élémens de leur propre métaphysique auraient pu leur donner de meilleures leçons. Leurs courses autour de leur table catégorique auroit pu leur apprendre qu'il-y-a quelque chose dans le monde intellectuel; outre la substance et la quantité. Ils auraient pu apprendre dans les catéchismes de métaphysique, qu'il-y-a dans chaque délibération complexe, huit divisions de plus (qualitas, relatio, actio, passio, ubi, quando, situs, habitus) auxquelles ils n'ont jamais pensé, quoique de ces dix chacune soit le sujet sur lequel le savoir de l'homme peut le plus s'exercer. Bien loin de se conformer à cette disposition de quelques uns des anciens législateurs républicains, et de suivre avec un intérêt particulier les dispositions et les situations morales des hommes, ils ont nivelé et abaissé tous les Ordres, qu'ils ont trouvés, même sous l'arrangement grossier et maladroit de la monarchie (genre de gouvernement, pour lequel le classement des citoyens n'est pas d'une si grande importance, que dans une république.) "Anmärken denna parentes Herrar Publicister! „Il faut avouer cependant qu'un tel classement, bien fait, est bon dans toute espèce de gouvernement, et qu'il établit une forte barrière contre les excès du despotisme, aussi bien qu'il est un des moyens nécessaires dans l'action des républiques, et pour assurer leur durée. Faute d'avoir pourvu à quelque chose de cette espèce, si le projet actuel d'une république venoit à s'écrouler, on perdrait avec lui tout ce qui pourroit servir de caution à une liberté modérée. On a détruit tous les obstacles indirects, qui seroient à mitiger le de-

spotisme; ensörte, que si jamais la monarchie pouvoit reprendre quelqu' ascendant en France, sous cette dynastie ou sous une autre, elle exercera probablement, à moins que dès son début les sages et vertueux conseils du Prince ne la tempérerent volontairement, le pouvoir le plus complètement arbitraire dont il y ait jamais eu d'exemple sur la terre. On ne peut pas jouer un jeu plus désespéré."

Detta skref Burke år 1790. Wi fråga: hafva hans prophetior blifwit uppfyllda eller icke? Wi fråga ytterligare: äro ock alla ålderdomens Wise, äro Montesquieu och Burke, papistiske lansdragare ifrån Tyssland? Och hwad det ämne angår, hwar om Burke på detta sätt talat, fråga wi: 1:o war det icke samma i stort sedda ämne, hwarom äfwen vår Förf. talat? 2:o är det rimligt, att tro, att detta samma ämne, hwarom Burke så talat, i hans eget fädernestånd, när han så talade, ansetts äga den ringa wigt, att det nedfallit till rangen af en blott plågsed? Slutligen, och i anledning af dem, emot hwilka Burke ställde sitt tal, fråga wi: har Förf. haft rätt eller orätt i det påstående, han wisserligen gjort om de lärors färfka revolutionära upprinnelse, som han besstridt, och om de spökeller dessa Läror ännu, under den form, hwarl de af våra Publicister behandlas, i vårt f. fädernestånd, anställa?

Numärkaren slutar expeditionen med ett anfall mot en hit allsicke hörande och dershöre äfwen på ett helt annat ställe af Förf. upptagen hi stor i s k påminnelse: att ett medelstånd nämligen eller ett tredje stånd, såsom det i Europa bildade, icke i samma historiska motsättning förut existerat. Numärkaren underrättar oss derom, att det Plebejiska i Rom likwäl war ett sådant. Sanno:

till war denna underrättelse förhastad. Hittills ha-
 de man trott, att ett med i u m icke kunde existera
 utan mellan två ännu andra saker. Denna för-
 modan borde icke bröstganges anfallas: lika litet
 som den, att sjelswa numeru två är en annan än
 numeru tre. Redan det första compendium i Ro-
 meriska Historien, som Anmärkaren kunde påstoda,
 torde wara tillräckligt att gifwa honom sundare be-
 grepp, än han har, om detta ständs beskaffenhet och
 upprinnelse i Rom. Men huru många han behöf-
 de genomtänka, för att fatta begreppet af en hi-
 storisk motsättning lofwa wi icke att på
 förhand afgöra.

Wi wänte oss af wärlasare den förebräelse,
 att wi redan med för mycket alfware inlåtit oss uti
 wedersläggningen af denne anmärkares inkast. Wi
 ärkänne, det wi förtjenat denna förebräelse. Lit-
 wät beströ, som wi genast ifrån början angåfwo,
 swärigheten med denne anmärkare just derutiinnan,
 att kunna urskilja bristen i moraliskt wett ifrån
 bristen i theoretiskt. Wäl hade han sjelf icke i sitt
 framfarande lemnat oss någon saker måttstreck för
 en sådan urskilning. Men det war wår skyldig-
 het, då wi förefatt oss att dömma honom billigt,
 att föra så mycket wi någonsin kunde under den
 sednare af dessa rubriker. Af ömhet för Anmärka-
 rens heder, wisje wi således se till, om wi icke kun-
 na under samma kategori ännu föra några misstag.
 Då Anmärkaren kallar det premisser, som Förf.
 tydligen utmärkt såsom resultatet af combine-
 rade slutsatser: då han fordrar bewis af historien,
 för hwad historiens vittnesbörd, under en gifwen
 och af Förf. tydligen bestäm'd Stats- och Kulturs-
 form, ännu aldrig på ett enda af sina tusende blad
 motlagt; och således icke ens synes weta, på hwil-
 senders sidan under striden det så kallade onus

probandi ligger: då han behandlar frågor af Förf. i problematiskt mening uppställda, såsom sätser, och sedan wedelägger dem, under denna signpunkt sedda, med swär, hämtade utaf eller inbegripne under sjelfwa de motfrågor, dem Förf. i närmaste deruppå följande, men af Anmärkaren förtigna ord, sjelfmant angifwer: då han ideligen förwärlar en nödwändig idées ofullkomligare realisation med idéen sjelf, och af denna historiska ofullkomlighet slutar till idéens egen förkastelighet: så wilje wi, ehuru tjenlige än sådana framställningar kunna vara för infimationens afsigter, dock håldre tro att de äro oförståndets än illwiljans. Förf. hade med wetenskaplig stränghet bestämt sitt begrepp om Medelorganisationer: han hade påmint, att man icke borde förwärla des genus med de species, som derunder lydde: han hade i sjelfwa dessa species åtskilt wäsende ifrån tillfälliga och beständigt perfectibla modificationer. Detta oaktadt, talar Anmärkaren beständigt om ett species, för att wedelägga hwad Förf. sagt om sitt genus: och lika beständigt om de tillfälliga modificationerne af detta species, för att bestrida hwad han sagt om des wäsende. Wi tro ännu att en theoretisk brist äfwen i dessa framställningar föreherstat: och war hos Anmärkaren källan till den abstraction, hwari han uppfattat det gemensamma begreppet, den, som wi ofwänföre förmodat; så war detta mistag lika naturligt, som oundwilligt. Sen punkt ärfänne wi likwäl uppriktigt, att wi varit med osjelfwe något oense om mistagets theoretiska eller moraliska upprinnelse. Anmärkaren, som i begreppet om Medelorganisationer, oaktadt Författarens i sjelfwa skriften bestända warningar, icke kunnat se något annat än deras lägre species, de wanligen så kallade corporationerne, har

dock tillika slagat deröfwer, att Förf. welat inrym-
 ma åt just detta samma lägre species en delagt-
 tighet i Statens egen omedelbara styrelse. Långe
 begrepp wi icke ens, hwarifrån denna besyffning
 kom. Men besyffningen sågo wi ligga Annmärka-
 ren om hjertat, redan derutas, att han anført en
 sådan tanka såsom utgårande en ibland de idéer,
 hwilka skulle hafwa, såsom han säger, ledt Förf.
 i des hela tankegång. Författaren åter hade be-
 handlat hela den delagtighet, hwarom Annmärkaren
 här talar, endast och allenast under synpunkten af
 ett för pollicen redan undångjordt arbe-
 te. Denna besyffning war således för oss en werk-
 lig gåta; ty, för att så denna sista besyffning
 fram, behöfde ju åter begreppet tagas åtminstone
 i des genus, om ej i sjelfwa des högre species.
 Och detta sållsamt omwärlande bruk af ett och sam-
 ma begrepp, för att frambringa motsatta och osam-
 manhängande besyffningar, gjorde oss willrådiga i
 frågan om Annmärkarens ärlighet under sjelfwa sin
 enfald. Wi funno änteligen händelsewis en slags
 lösning på gåtan. I Annmärkarens citater af För-
 fattarens skrift, sid. 141, upptäckte wi att han be-
 ändigt lätit för orden: den dagliga friheten,
 substituera: den lagliga friheten. Wi årkänna,
 att denna sjelfstagna läsart hade, i fall hans hela
 begrepp hwilat på en enda bokstaf, kunnat gifwa
 Annmärkaren ett sken till den sist omnämnda besyff-
 ningen, utan att han sjelf derföre behöft återtaga
 sitt första missförstånd. Men om denna falska af-
 tryckning war uppsåtlig eller icke uppsåtlig, wiste
 wi dock ännu werkligen icke. Det kunde ju och
 hända, att Annmärkaren här besann sig i samma
 ställning, som en wis Boktryckare, hwilken, som
 man berättar, med hjertlig tillfredsställelse under-
 rättade en Philosophia Professor, som hos honom

lätit en filosofisk skrift tryckas, att han, på eget beväg, på alla ställen, der Författaren brukat ordet teologisk, förändrat detsamma till theologisk. Men wi hafwa utfån oss att vara billiga i vårt omdöme. På de halfwa grunder, wi redan anfört, förklara wi att wi tro äfwen denna sista beskyllning vara blotta oförståndets.

Wi hafwa drifwit war wälwilja för Anmärkaren till det yttersta. Wi skola ej äugra det: ty wi hafwa mer än en gång haft tillfälle att begripa wigten af dessa ord: „la sagesse n'est pas le censeur le plus sévère de la folie.“ Mot lögnen och det lömska giftfugeriets, måste likwäl äfwen den moderataste män rynka sin pannå i en annan riktning, än han gör det emot dårskapen. Och Anmärkaren fann förmodligen själf, att han, för att komma till sin sista conclusion, icke hade nog af de insinuationer, dem han redan förebragt, eller af dem, hwilka andra kunde ifrån den breda ytan af hans egen förståndstomhet framkonstla. Han måste ännu söka nya: och den häftång, han härtill brukade, war den, att säga, det Förf. hatade allt hwad han blott förklarar sig icke anse för en full organisation af Staten tillräckligt. Denna den uppsåtliga lögnens manöber använde Anmärkaren på trenne af Förf. omständliga utförda hufwudbegrepp: 1:o hade Förf. sagt, att Staten, genom skyddandet af allas lika rätt inför Lagen endast fullgjort den ena af sina functioner: och han hade tydligen utsagt, hwari det öfriga af dess functioner i afseende på rätten bestod. Detta blyges icke Anmärkaren med de orden omtala, att Förf. hatar allas lika rätt inför Lagen. 2:o hade Förf. i gillande och uppmuntraende ord omtalat municipalskrättens

garne, men förklarar dem icke för folk-organisat-
tionen vara tillräcklige, emedan klassificationen ef-
ter distinctiva qualiteter i deras begrepp icke inne-
hölls, hvilken och derföre borde, efter Författarens
tanke, gå med den municipala organisationen pa-
rallel. Vi klandra icke nu, att Numärkaren i hela
det raisonnement, hwari Förf. ingår, för att bewi-
sa detta, finner en motsägelse. Denna förmodan
om en inre motsägelse uppkom hos honom blott af
det oförstånd, som ännu icke ifrån Skolan lärt sig
skillnaden mellan quantitet och qualitet. Och
begrepps-oförmågan förlåta wi hos Numärkaren i
denna punkt, såsom wi redan gjort det i så måns-
ga andra. Men att han för sina Läsare så omtal-
lar hela denna tanke, att Förf., såsom det först
heter, icke älskar, och, såsom det sedermera sä-
ges, hatar municipals-inrättningar; detta är mer
än oförstånd: det är lögn och uppenbar wrång-
wisshet. 3:o Publiciteten hade Förf. årkänt
stå uti ett wida nödwändigare sammanhang med
en constitutionel styrelseform, än med någon annan.
Men icke hade han trots det constitutionella lifwet
ligga så på tingens yta, att hjelfwa des wäsende
utrömdes af publiciteten. Ännu mindre hade han
trott, det dagbladsjollret uttrömdes publicitetens idéer.
Han hade desutom i eftertryckliga ord, men på
moraliska grunder sökt ömt lägga på sina med-
borgares hjertan nödwändigheten att med aktning
för medborgerskaperens sedliga grundwal, för rege-
ring och all laglig auctoritet bruka det wapen Con-
stitutionen lagt i deras hand. Dessa af ingen sund
patriot hittills förnekade, redan slerfaldigt af hund-
drade minnar upprepade tankar om publiciteten,
fallar Numärkaren att hata densamma.

Det är icke swårt att inse, att en giftig tung-
ga, då den redan såsom berättande tillåter sig den-

na sanningslöshet i sina uppgifter, kan åwägabrin-
 ga för det uppsåtligt misledda omdömet, hwilket
 resultat som hålft. Men ännu återstod det för An-
 märkaren en utwäg att neddraga en strid börjad
 och underhållen i tänkandets region, inom den in-
 dividuella medborgerlighetens fredlysta krets. Förf.
 hade öppet ogillat allt wåldsamt twångsförsök för
 att åstadkomma den patrimonieella styrelseformens
 öfvergång till den constitutionella uti Stater, som
 förut under den förra formen begynt och jämt fort-
 satt sin politiska uppfostran. Han hade för detta
 ogillande anfört giltiga skäl. Medan det privat-
 rättliga i begreppet af ett pactum, war här för
 hon om talaude. Hon hade ock i ingen enda punkt
 af sina läror nyaste tiders ärfarenhet så constant
 på sin sida, som i denna. Han hade lefwat i ett
 tidehwarf, som i metoder för constitutionella Re-
 geringsfäts införande, äfwen som i former för de-
 ras inrättning warit det fruktbaraste af alla den
 historien känner. Han hade funnit att intet enda
 af alla de constitutionella Regeringsfäts, som på
 twångets wäg blifwit försökte, i någon slags egen-
 telig mening kunde sägas hafwa lyckats, icke ens
 i afseende på waraktigheten. Endast de hade lyc-
 kats, både såsom verkliga förbättringar och i af-
 seende på bestånd eller hopp om bestånd, som på
 lugnets, öfwerläggningens, gemensamhetens wäg
 blifwit inleddes. Han hade trott, att till detta jämt
 upprepade phenomen ingalunda slumpen, utan en
 djupt liggande moralisk orsak wore werkande. Der-
 före hade han ock här talat icke blott i politikens
 namn, utan äfwen i moralens och religionens,
 hwilkas ewiga grundsatser, såsom han wiste, al-
 drig öfwerträdas, utan att öfwer lidande och förs-
 willade slågten i blodsdomar framfälla en Nemesis.
 Ingen enda Nation, som på det förra wåldsamt

ma sättet sett sin regeringsförfattning förändrad, hade wisat sig den påtrugade wälgerningen wärdig eller wuren. Ruappast hade någon ens wisat för den förändrade formen den benägenhet, som kunnat berättiga företaget att heta åtminstone ett nationellt företag. Sjelfwa Spanien, i hvars första politiska uppfostran likwäl constitutionella grundädror runnit, hade wisat sig enigt och fullt af kraft, i det ögonblick, då en Inkräktare borttröfwat ifrån dem en souverain Konung; ty det nationella intresse, som här kränktes, war deladt och begripet utaf alla: men war genast söndradt och swagt, och räknade, såsom det wäntligen heter, förrådare i sitt eget sköte, då det gällde att upprätthålla en Constitution, som Soldatens bajonetter förefriswit den åter på eget bewäg souveraine Konungen. Sådana exempel hade, utom så många andra, Förf. trots böra tala till reflexionen. Wi hafwa sedermera sett, att det som icke lyckades en Napoleon, kunde lyckas afwen en Bourbon. Hwarföre? Den förre hade ingen af den Nation, han wille anfälla, för sig. Huru stort antal af samma Nation, såsom wäntande, eller påfallande, den sednare hade för sig, öfwerlåta wi åt kännaren, åt historien att beräkna *). Afwen de sednaste erfarenheter hafwa således talat för och icke emot Författaren: hwilken desutom, antingen det war fråga om en wis Styrrelseform eller om öfvergången ifrån den ena till den andra, måste, redan såsom Stats-theorist betraktad, anse försöket att, under egenheten af be-

*) Det är bewisadt, säger redan Lord Liverpool i sitt tal wid sista parlamentets öppnande, att det constitutionella partiet i Spanien, i jämförelse med hela befolkningen, varit ganska ringa. Polit. Journal, Febr. 1824.

våknadt moment, uti theorien inconstruera en wäldsam omstörtning, i det närmaste ur samma synpunkt, utur hwilken hwarje klot menniska skulle bedömma det fust i en maschins construction, som upptoge sjelfwa dess sönderbristande såsom ett positift moment uti dess beräkning. Man kan beklaga alla menlliga iuvättningars swaghet, tillfällighet och bräcklighet. Man kan äfwen förstå orsakerna härtill. Men det affeende man beruppå måste hafwa i en construction, kan ju aldrig vara positift; det måste vara negatift: med andra ord; ett motif för warsamheten och endast derigenom på constructionens egen beskaffenhet inslytande.

De Stater, som i likhet med vårt Fädernesland, på lugnets och gemensamhetens wäg, under inbärgade frukter af en redan gifwen historisk uppfosttran, wunnit en constitutionell författning, hade för, icke blott icke i dessa disensioner inblandat, utan äfwen uttryckligen dem ifrån deras tillämpning undantagit. Han hade lyckönskat dem till dessa fördelar; han hade sagt, att de nu mera endast som wänner och för det egna omdömet skull hade ett interesse i de mindre lyckliga Nationers öden och stickelser, hos hwilka samma förutfattningar icke inträffade. Sedan härigenom war allt mistag i tillämpningen, all möjlighet af en allusion rakt afflären. Författaren hade desutom om inga andra wäldsamma omstörtningar ens hos desse siftnämnde, mera wanlottade, Nationer talat, än om sådana, hwarigenom man sölt att på twångets wäg äwägabringa öfswergängen ifrån den patrimoniala styrelseform, hwilken de hittills warit underkastade, till en constitutionell. Han hade förmodat, att ingen redig tänkare kunde, att ingen redlig wille förwärla dessa omstörtningar med dem, som endast affett regeringsmaktens phys

siffa och individuella personlighet, och hvilka han för öfrigt wäl wiste någon gång hafwa varit historiska inledningar till de förre. Han omtalade dessa sednare således allsicke. Men hade han äswen om dem talat; skulle han wäl, med de principer, han ådagalagt, med det nit han wist för en bestående rätts basis, med det bifall, han gifwit en Constitution, som respecterade Sambällets ewiga grundwalar, kunna hafwa om dem talat uti något annat språk, än det, sjelfwa de Patrioter fört, som dem åwägabragt? Jäke ens dese hade ålskat den nödwändighet, som satt wapnet i deras hand. De hade uttryckligen för Nationen förklarar, att de funnit den samma i högsta grad motbudande. Men nöden, sade de, war utom lagen. De wiste, att den Moral, den Rätt, som gäller för lifwet icke war samma moral, samma rätt, som wid brädden af en öppen afgrund på nödplanckan försvarar sig sjelf. De skilde regel ifrån undantag. De fråtsade sig och land *). Wåra Publicistier åter skulle, i fall de begreps consequencen af sina egne läror, icke förr stamma, än de gjort undantaget sjelf till regel och genom uttryckliga tillåtelselagar fått de rättsgrundwalar, hwaruppå de sjelfwe stå, vulcaniskt under sina fötter skälwande. Derföre smäda de ock redan de Lärare, dem de blott an å skola wågra att uttryckligen uppsälla en sådan lag: de beklaga den ungdom, som i sjelfwa lärorne skall hållas så kort; och det fädernestånd, som genom principer skall bewaras ifrån principlöshet. Man kan i djerfware ord påminna dem om den frändskap, som naturen sifstat mellan insecten och den till upplösning hastande större djurriska organisationen: eller i fryntligare om

*) Se slutet af Noten, sid. 18.

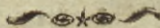
den plan som redan i Guds Försyn ligger, att för småningom mögnade släkten jämna det afstånd, som skiljer naturnödwändighetens gebit ifrån den moraliska nödwändighetens. Men dessa påminnelser äro icke välkomna. Wara för de principer, som leda till upplösning. Hvad är swaret? Den, som i denna riktning warvar, han kan hwarken älska frihet eller fädernesland.

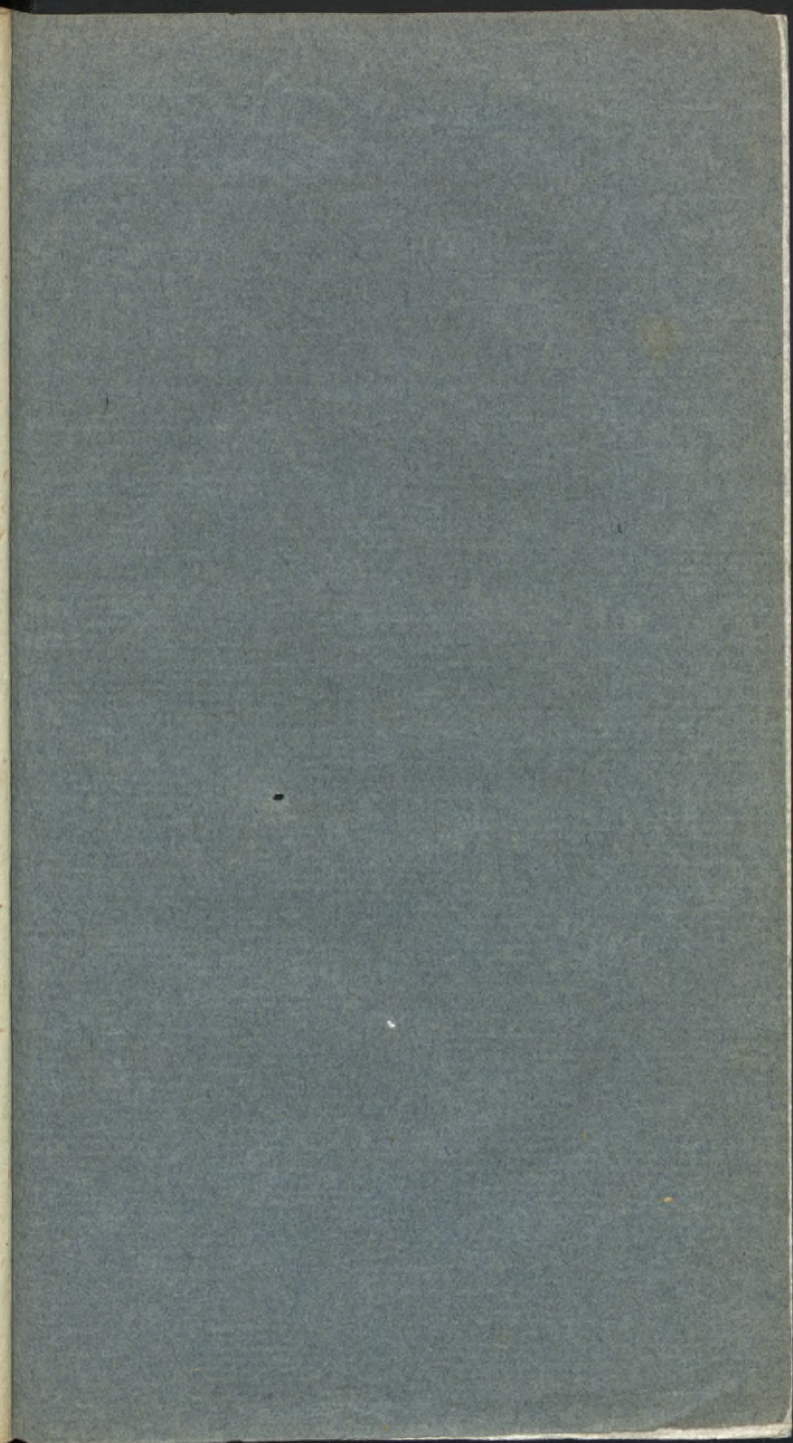
Det har funnits måhända rider, då sådanne warningar woro ännu nödwändigare, än nu. Den närvarande tiden har haft hjälp för bildandet af ett sundt omdöme redan utaf den närmast föregångna årsfarenhet. Det tidehwars, som näst förut förflutit, hade icke eller hade icke i samma grad denna hjälp. Förf., som med grämsse funnit, att afwen denna sista hjälp under häftiga symtomer af motwilja emottogs af den ännu lefwande fördomsfulla generationen, wille wisa, att det, som redan i denna årsfarenhet talade, stod med Statens ewiga beståndslagar i wänligaste förbund. Detta war hans mening: att han af ögonblickets patrioter skulle fördömmas, det wiste han; men detta skrik hade han en gång för alla sagt, att han icke fruktade.

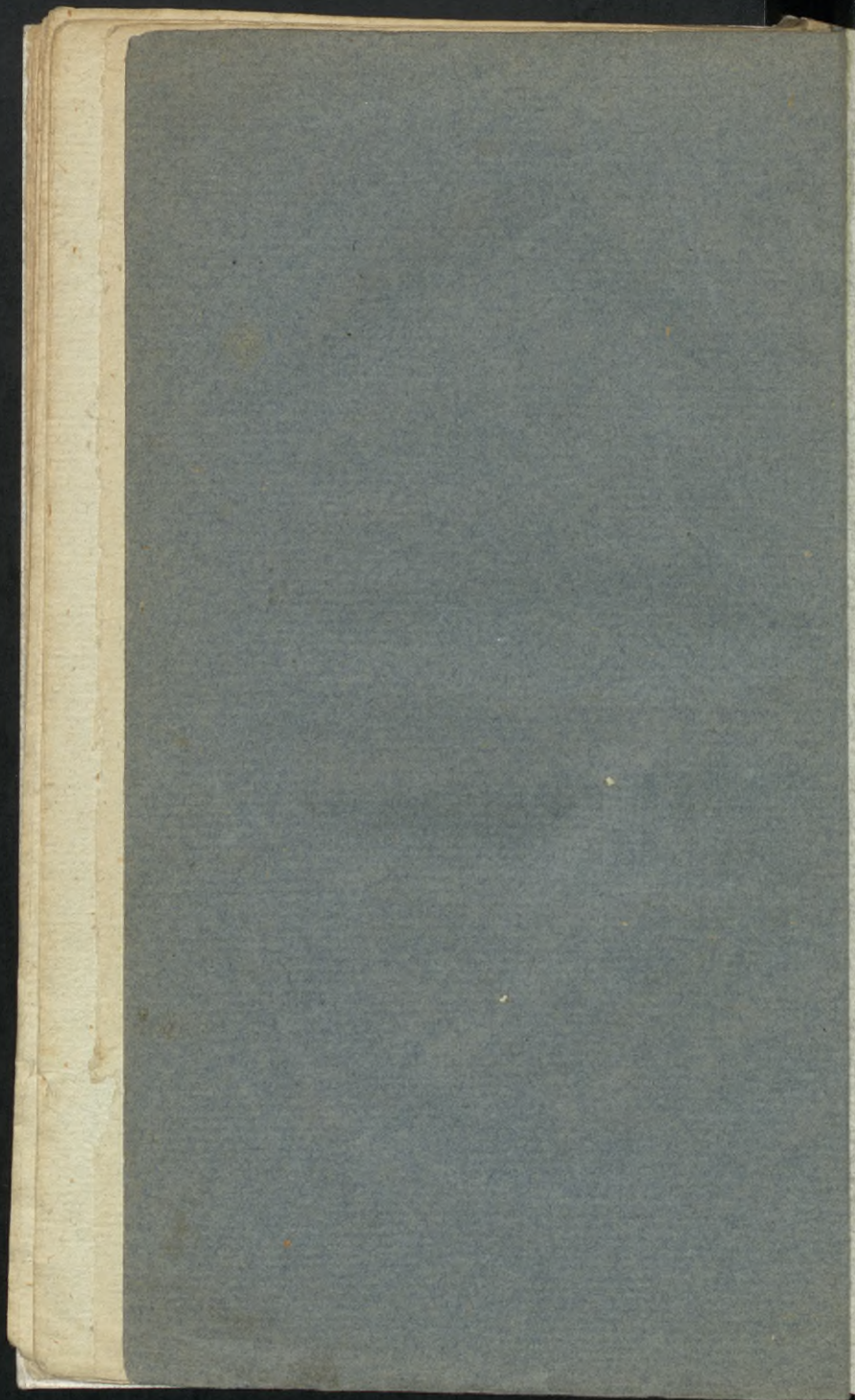
Nedan det första, det relativt ofskyldigaste året af Frankrikes stora revolution uppsteg i sitt Fädernesland Edmund Burke för att tala emot densamma, och hänförde med sig sin Nation. Obedragen af de röster, som ännu woro blott Sirenens, teknade han i profetiska eldsdrag denna revolutions hela karakter. Wältalige, storsinnade motståndare uppträdde emot honom. Men ingen enda af desse försökte att ens insinuera, det Burke genom dessa tänkesätt kastat någon skugga på den revolution, som i hans eget Fädernesland äwaga-bragt den Constitution, hwarunder han nu sjelf lefde. I ingen Engelsmans hjerta hade en sådan

misstanke kunnat uppfåga: på ingens tunga hade den varit såld. Och dock war denna revolution för den Engelska Constitutionen alldeles det samma, som 1809 års revolution i Sverige war för den Swenska. Men i England begrep man, äfwen utan särskild upplysning, att det war en wäsentlig olikhet mellan den Engelska Revolutionen och den Franska. I Sverige skall man åter år 1823 ej få förstå, att Sveriges revolution och Neapels hafwa med hwarandra inter gemensamt. Den som ogillar den sednare, skall anses hafwa ogillat den förra!

När skall den tid komma, då den Swenska publicistiska tungan wet att med någon wärdighet wara fri? Med andra ord: när skall en seger winnas eller försökas mot jämlikhetens främarestimme, mot politikens toma formsinnhet, emot den andeliga skuggan af ett forntidens Carthago, utan att Petilier i Fäderneslandets eget sköte, nu, såsom fordom, uppfå såsom anklagare?

6000101795

Göteborgs universitetsbibliotek

